

A nemzetiségi biztoshelyettes a magyarországi román nemzetiségi közösség központjában, Gyulán

I Dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet, nemzetiségi biztoshelyettes 2015. február 25-én Gyulára látogatott, hogy személyesen is megismerkedjen a Magyarországi Románok Országos Önkormányzata (MROÖ) új elnökével, Juhász Tiborral. Azzal a szándékkal érkezett, hogy közvetlenül kapjon információt a 2014 végén létrejött önkormányzatot érintő legfontosabb időszerű kérdésekről, jobban megismerhesse a Nicolae Bălcescu Román Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium nyelvi képzésének színvonalát és pedagógusainak munkáját. A biztoshelyettes az egyházi vizsgálat részeként találkozott a román ortodox püspökkel, a hazai románság népegyházának vezetőjével, illetve – részben a magyar-román alapjogvédő intézmények kapcsolatának intézményesítése előkészítéseként – a gyulai román főkonzullal.

A nemzetiségi biztoshelyettes kevesebb, mint egy év leforgása alatt harmadszor járt Békésben, a nemzetiségi szempontból egyik legszínesebb megyénkben. A kiemelt figyelmet az magyarázza, hogy a román-ság a népszámlálási adatok szerint a negyedikből a harmadik legnagyobb lélekszámú nemzetiséggé vált, illetve az országos önkormányzat az utóbbi években oktatási intézmények fenntartója lett. Ez az „intézményesülés” továbbra is folyik – a biztoshelyettes pedig legfontosabb feladatának tartja, hogy a nemzetiségi közösségek jövőjét meghatározó fiatalok helyzetét, jövőképét, illetve a nemzetiségi oktatást figyelemmel kísérelje, illetve támogassa. Először találkozott a 2014-ben megválasztott országos önkormányzat elnökével, Juhász Tiborral. A megbeszélésre a MROÖ székházában került sor, ahol az elnök, az alelnök és egy további képviselő mellett (aki egyúttal a Kétegyházi Román Nemzetiségi Iskola és Óvoda vezetője is), Kreszta Traján, az Országgyűlés román nemzetiségi szószólója volt jelen. A szószóló értékelte az új választási szisztémát, s egyebek mellett megállapította, hogy az új szabályozás nem zárta ki a visszaélések lehetőségét (ezek sajnálatosan a román közéletet is érintették). Kijelentette, hogy a szükséges módosításokra teendő javaslatok előkészítésében számítanak a nemzetiségi biztoshelyettes szakmai segítségére. A szószóló az oktatási helyzet kapcsán úgy vélte: a román intézmények jobb működését szolgálja, hogy a fenntartói jogokat több intézmény esetében a MROÖ kapta meg. Az átvett, stabilabb költségvetéssel működő óvodák és az általános iskolák biztonságosabb utánpótlást jelentenek a – szintén a MROÖ fenntartásában működő – román gimnázium számára, amely a hazai román értelmiség képzésének legfontosabb bázisintézménye.

A biztoshelyettes ellátogatott a román gimnáziumba is, ahol munkatársaival együtt összesen három tanítási órán hospitált. A látottak alapján úgy vélte, hogy az oktatás színvonala és – az asszimiláció miatt zömmel erodálódott anyanyelvi környezet hiányát is figyelembe véve – a tanulók nyelvtudási szintje nagyon jó. Az óralátogatások után a Bălcescu iskola pedagógusaival folytatott kötetlen beszélge-

tés során tájékoztatást adott a 2014-ben (részben éppen a gimnázium jelzése alapján) indult vizsgálatok lezárásáról, így például a nemzetiségi érettségi és a nyelvvizsga egyenértékűségével kapcsolatban az oktatási kormányzattól kapott válaszlól.

Az ombudsmanhelyettes a pedagógusokkal való beszélgetést követően az MROÖ elnökével, a román szószólóval és a gimnázium igazgatójával közös sajtótájékoztatót tartott. Az eseményen egyebek mellett bemutatta az idej munkatervét, ezen belül is részletesen szölte a jogtudatosítással és a társadalmi érzékenyítéssel kapcsolatos elgondolásairól. A nemzetiségi oktatás kapcsán a nemzetiségi pedagógus-képzés hiányosságairól beszélt.

A biztoshelyettes szakmai programja a Magyarországi Román Ortodox Püspökségnél folytatódott, ahol Siluan Mănuilă püspökkel és két munkatársával találkozott. A püspök részletesen bemutatta a hazai román ortodox hívek érdekében végzett hitéleti, szociális és közösségszervező tevékenységét, valamint a huszonegy hazai egyházközség mindennapi életét meghatározó tényezőket, köztük a nemzetiségi identitás megőrzésének lehetőségeit is. Szóba kerültek az egyház finanszírozásával, a templomok és közösségi terek állapotával, valamint a kántorképzéssel kapcsolatos kihívások, valamint azok a hitéleti és társadalmi célok, amelyek segítségével az ortodox közösség igyekszik elérni a fiatalok bevonását. Kiemelte, hogy Gyula és Méhkerék az egyház szempontjából egyformán fontos települések, az itteni közösségek képezik a hazai román ortodox hitéleti tevékenység alapját.

A nap végén a MROÖ elnöke társaságában Románia gyulai főkonzuljával beszélgetett, aki a román állampolgárok érdekeinek képviselete mellett, természetesen, figyelmet fordít a magyarországi román közösség ügyes-bajos dolgaira is. A főkonzul Békés megye kapcsán Gyula városa mellett Méhkerék község súlyát kiemelten fontosnak tartja, ahol a település nagyságához képest a legtöbb román él, ahol a román nyelv még élő, s a helyi iskola a hazai viszonyok között a legjobb nyelvi képzést nyújtja. Az elnök, a főkonzul és a biztoshelyettes egyezte-

tése során szóba került a méhkeréki iskola ügye is, amelynek fenntartói jogait át szeretné venni a helyi önkormányzat, amely egyúttal a települési román önkormányzat feladatait is ellátja. Az MROÖ elnöke a méhkeréki iskola kapcsán hangsúlyozta, hogy az országos önkormányzat támogatja a fenntartói jog átvételét. Az elnök beszélt a magyar-román kormányközi vegyes bizottságok tevékenységének fontosságáról is. Tudomása szerint a legközelebbi vegyes bizottsági ülésen többek között a battonyai román iskola bővítésének ügye is szerepel majd.

A biztoshelyettes a beszélgetés végén meghívta hivatalába a főkonzult, hogy a román ombudsmanal és kisebbségi ügyekért felelős helyettesével való, a kölcsönös tájékoztatást szolgáló kapcsolatfelvétel lehetőségeiről beszéljenek. Jelezte, hogy ő maga is igyekszik minden meghívásnak eleget tenni, így el fog menni Kétegyháza és Méhkerékre is.

A nemzetiségi biztoshelyettes Békés megyei látogatásai

Dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet, a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelméért felelős biztoshelyettes április 29-30-ai munkalátogatásán Békés megyében élő nemzetiségi közösségek helyzetét térképezte fel.

A Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti és Pedagógiai Karán a nemzetiségi pedagógusképzés időszerezű, illetve az intézmény jövőjét hosszabb távon is meghatározó kérdéseiről egyeztetett dr. Lipcsei Imre dékánnal, dr. Olteanu Florea tanszékvezetővel (Nemzetiségi és Idegen Nyelvi Tanszék), valamint Kovács Katalinnal, az intézmény tanulmányi osztálya vezetőjével. Valamennyien egyetértettek abban, hogy a nemzetiségi közösségek fennmaradásához lelkes, anyanyelvüket jól beszélő s kiválóan felkészült nemzetiségi pedagógusokra van szükség, akiknek a munkáját az állam megfelelő jogi és pénzügyi garanciákkal támogatja. A kar vezetői részben ezzel összefüggésben fogalmazták meg a nemzetiségi szakirány felvételi pontszámaival, illetve az államilag támogatott hallgatói keret hiányával kapcsolatos fenntartásaikat. A biztoshelyettes a kampuszon találkozott román, szlovák, német és roma pedagógushallgatókkal is, akikkel a pályaképükről, leendő munkájuk várható sikereiről és esetleges akadályairól, nehézségeiről beszélgetett. Ezután felkereste az Országos Szlovák Önkormányzat fenntartásában működő *szarvasi Szlovák Általános Iskola, Óvoda és Diákotthon*. Látogatása során Medvegy Pálné igazgatónak – kimagasló pedagógusi munkájáért és a szlovák közösségért végzett fáradhatatlan tevékenységéért – Ombudsmani Emlékérmeket adományozott. A biztoshelyettes a köznevelési intézményben – különböző tanórai, szakköri foglalkozásokra bepillantva – a nemzetiségi nyelv közvetlen, élő használatával találkozott. Az a meggyőződése alakult ki, hogy ez az intézmény a hazai szlovák közösség jövőjének egyik alappillére. Az iskola igazgatója a sikerek mellett a nyári gyermekfelügyelettel és gyermekétkeztetéssel

kapcsolatos problémákról, a helyi önkormányzattal folytatott vitáról is beszámolt. Egyebek mellett az ifjúsági és civil szervezetek lehetőségeiről, az egyházakkal való kapcsolatról és az intézményfenntartással összefüggő tapasztalatokról is szó esett.

Április 30-án Szalayné Sándor Erzsébet a *Békés Megyei Kormányhivatalba* látogatott, ahol oktatási szakemberekkel – többek között iskolaigazgatókkal, nemzetiségi önkormányzatok oktatási referenseivel, tankerületi igazgatókkal, a megyei önkormányzat nemzetiségi bizottságának elnökével és a kormányhivatal oktatási főosztályának munkatársaival – találkozott. A szakmai fórum résztvevői értékelték a nemzetiségi oktatás Békés megyei helyzetét, így annak személyi és tárgyi feltételeit, a működés jogszabályi környezetét, az elmúlt öt év tendenciáit, a *megyei Klebelsberg Intézményfenntartó Központ* szerepét a nemzetiségi oktatás működési folyamatosságának és színvonalának fenntartása szempontjából, valamint a Békés megyei nemzetiségi oktatás kapcsolódási pontjait az integráció-szegregáció viszonylatában. A biztoshelyettes tájékoztatta a fórum résztvevőit az ombudsmani gyakorlat Békés megyét érintő tapasztalatairól, illetve alapvető, elvi elvárásairól a nemzetiségi oktatás szervezőivel, koordinálóival, ellenőrzőivel kapcsolatban. A Kormányhivaltól kapott adatok és a népszámlálás eredményei alapján egyebek mellett hangsúlyozta, hogy a Békés megyei köznevelés a halmozottan hátrányos helyzetű (köztük kiemelkedően nagy arányban a cigány) tanulók számarányának növekedése miatt az országos viszonylathoz képest is igen súlyos esélyegyenlőségi kihívás előtt áll, ami a megye jövőjét alapjaiban fogja meghatározni. Az adatokat elemezve kiemelte azt is, hogy a nemzetiségi oktatás részben a szelekciós mechanizmusok részévé vált. Az esélyegyenlőségi és az egyenlő bánásmódot érintő problémák kapcsán kiemelte, hogy az oktatási hatóságok (ahogy az állam más szervei is) jogkörüket teljes körben és hatékonyan kötelesek érvényesíteni.

A *Csabai Szlovákok Szervezete* közreműködésével a békéscsabai *Szlovák Házban* fórumot szervezett a megyében működő civil szervezetek számára. Ezen Szalayné Sándor Erzsébet tájékoztatta a résztvevőket az ombudsmani hivatal civil szervezeteket érintő vizsgálatairól, a jogszabályi változásokról, az elérhető pályázati lehetőségekről, illetve összefoglalta mindazt, amit a Békés megyei nemzetiségi civil szervezetek a munkájukról előzetesen megosztottak vele. Az előadás után kötetlen beszélgetés következett. A fórum jó alkalmat teremtett arra is, hogy a Békés megyei civil szervezetek közvetlenül is megfogalmazhassák kéréseiket, panaszait a biztoshelyettesnek. Problémákat jeleztek például a civil szervezetek finanszírozási környezetének átalakításával és az őket terhelő adminisztrációs terhekkel kapcsolatban, nehézségekről számoltak be az ifjúság megszólítása, valamint a szervezetek közötti kommunikáció kapcsán is.

Forrás: ajbh.hu